

Банки сучасного та майбутнього Banks of the present and the future

<https://doi.org/10.26565/2786-4995-2026-2-01>
УДК 336.71:338.124.4(477)

Бітнер Ірина

к.е.н., доцент, кафедри банківського бізнесу
та фінансових технологій

ННІ Каразінський банківський інститут

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна

e-mail: irinabitner@karazin.ua

ORCID ID: [0000-0003-0269-5670](https://orcid.org/0000-0003-0269-5670)

Вядрова Надія

к.е.н., доцент кафедри банківського бізнесу
та фінансових технологій

ННІ Каразінський банківський інститут

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна

e-mail: 3000918@gmail.com

ORCID ID: [0000-0003-2386-3231](https://orcid.org/0000-0003-2386-3231)

Добровольська Ірина

к.е.н., доцент

e-mail: Dobrovolska_io@ukr.net

ORCID ID: [0009-0008-1957-6962](https://orcid.org/0009-0008-1957-6962)

Стійкість банківської системи України в умовах зовнішніх шоків

Анотація. У статті досліджено інституційну стійкість банківської системи України в умовах безпрецедентного зовнішнього шоку шляхом комплексного аналізу динаміки ключових показників банківського сектору та оцінки ефективності регуляторних заходів Національного банку України.

Вступна частина. Банківська система є ключовим елементом фінансової інфраструктури держави, від функціонування якого безпосередньо залежить стійкість усієї економіки. Безпрецедентні зовнішні виклики сформували значний тиск на банківський сектор України, поставивши під загрозу його операційну спроможність, капітальну адекватність та довіру вкладників.

Постановка проблеми. Банківська система України функціонує в умовах масштабних зовнішніх шоків, що супроводжується руйнуванням інфраструктури, скороченням економічної активності, зростанням частки непрацюючих кредитів та впливом капіталу. Це потребує комплексного аналізу чинників, що забезпечили її операційну стабільність.

Невирішені аспекти проблеми. Попри значний масив досліджень із питань банківської стійкості в кризових умовах, специфіка функціонування фінансового сектору в умовах дестабілізації економічного середовища залишається недостатньо вивченою, зокрема щодо ефективності регуляторних інструментів та трансформації депозитної бази в умовах воєнного стану.

Мета статті. Дослідити ключові чинники стійкості банківської системи України в умовах зовнішніх шоків, проаналізувати динаміку основних показників банківського сектору та оцінити ефективність регуляторної відповіді Національного банку України.

Основний матеріал. Досліджено динаміку капітальної адекватності, прибутковості, якості кредитного портфеля та депозитної бази банківської системи. Проаналізовано регуляторні заходи НБУ, а також роль міжнародного фінансування у підтримці макрофінансової стабільності.

Висновки. Банківська система України продемонструвала значну інституційну стійкість в умовах збройного конфлікту, що забезпечувалась комплексом заходів монетарної та регуляторної політики, підтримкою міжнародних партнерів та цифровою трансформацією фінансових послуг. Перспективи подальшого відновлення пов'язані з вирішенням проблеми непрацюючих кредитів та розширенням кредитування реального сектору.

Ключові слова: банківська система, фінансова стійкість, зовнішні шоки, Національний банк України, непрацюючі кредити, капітальна адекватність, депозитна база, монетарна політика, макрофінансова стабільність.

Формули: рис.: табл.: 3; бібл.: 16.

JEL Classification: G21, G01, E44, E50

Для цитування: Бітнер Ірина, Вядрова Надія, Добровольська Ірина. Стійкість банківської системи України в умовах зовнішніх шоків. Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку. №2(21)2026. С. 9-23. <https://doi.org/10.26565/2786-4995-2026-2-01>

Вступ (Introduction). Банківська система є одним з фундаментальних інститутів ринкової економіки, що виконує функції акумулювання заощаджень, трансформації ризиків та забезпечення платіжно-розрахункових операцій. Її стабільність безпосередньо визначає спроможність держави фінансувати бюджетний дефіцит, підтримувати курсову стабільність та забезпечувати безперервність господарської діяльності.

В Україні відбулися глибокі системні потрясіння, що спричинили кардинальний дестабілізуючий вплив на всі сфери суспільно-економічного життя. Банківський сектор опинився під тиском одночасно декількох взаємопов'язаних шоків: операційного (пошкодження інфраструктури, евакуація персоналу), фінансового (масовий відплив депозитів, зростання частки непрацюючих кредитів (NPL), монетарного (прискорення інфляції, тиск на обмінний курс) та регуляторного (необхідність введення надзвичайних обмежень). Незважаючи на безпрецедентний масштаб цих викликів, банківська система не зазнала системного краху і продовжила виконувати свої ключові функції. Актуальність дослідження зумовлена як практичними потребами оцінки ефективності прийнятих регуляторних рішень, так і теоретичним значенням для розвитку загальної теорії банківської стійкості в умовах збройного конфлікту. Досвід України є унікальним у сучасній фінансовій науці і може слугувати важливим матеріалом для розробки міжнародних стандартів управління банківськими системами в кризових умовах.

Літературний огляд (Literature review). Концептуальні засади дослідження банківської стійкості закладені у класичних працях з теорії фінансових криз. Reinhart C. M. та Rogoff K. S. [1] у фундаментальній роботі «This Time Is Different» задокументували закономірності банківських криз упродовж восьми сторіч, показавши, що навіть найрозвиненіші фінансові системи є вразливими до системних потрясінь. Laeven L., Valencia F. [2] сформували найбільш повну базу даних системних банківських криз за 1970–2011 роки та систематизували політику регуляторних відповідей, зробивши висновок, що ефективна рекапіталізація та своєчасне розкриття збитків є ключовими умовами успішного антикризового управління.

Дослідження зв'язку між банківськими кризами та збройними конфліктами є відносно нечисленними. Гіпотезу про специфіку фінансової стійкості в умовах воєнних конфліктів розвивають Brück T. [3] стверджуючи, що традиційні канали монетарної трансмісії можуть суттєво порушуватись під час збройних протистоянь, що потребує нестандартних регуляторних підходів. Claessens S. та Kose M. A. [4] у контексті дослідження фінансових циклів зазначають, що кризи, пов'язані із зовнішніми шоками, мають принципово відмінну динаміку порівняно з циклічними банківськими кризами. Після початку повномасштабного вторгнення з'явилася низка праць, присвячених безпосередньо аналізу функціонування банківського сектору в умовах воєнного стану, зокрема роботи Вінницької О. А. [5] та Садури О. Б. [6], у яких досліджено фінансову стійкість банківської системи та зроблено висновок про відносно збалансований стан регулятивного капіталу, що перевищує встановлені мінімальні вимоги. Зарічна Н. [7] формалізувала тенденції розвитку банківської системи в умовах воєнного стану та виявила, що ключовим фактором збереження ліквідності виявилось масштабне інвестування банків у державні цінні папери та депозитні сертифікати НБУ. Волкова Н. та Бойко В. [8] дослідили управління фінансовою стійкістю банків в умовах волатильності фінансового ринку, закладаючи

теоретичну основу для розуміння поведінки банків у наступному кризовому епізоді. Рамський А. Ю. та Будніченко І. В. [9] розглядали фінансову стійкість банку як фактор стабільності усієї банківської системи, підкреслюючи взаємозалежність мікро- та макrorівнів фінансової стійкості. Серед зарубіжних досліджень, безпосередньо присвячених Україні, слід відзначити аналіз Poluschkin G. [10], що систематизував основні виклики для банківського сектору в перші місяці після вторгнення: вплив депозитів, зростання NPL, обмеження на валютні операції та ризики ліквідності. OECD [11] у рамках дослідження фінансової системи України для відновлення відзначила значне покращення якості кредитного портфеля – рівень NPL скоротився з майже 40% на піку у квітні 2023 року до 27% у липні 2025 року. IMF [12] в рамках програми розширеного фінансування (EFF) підкреслив роль зовнішнього фінансування у підтримці міжнародних резервів та загальної макрофінансової стабільності.

Попри значний масив досліджень, у науковій літературі залишається низка прогалин. По-перше, більшість праць зосереджується або на одному аспекті стійкості (капітал, ліквідність чи якість активів), не пропонуючи комплексного аналізу. По-друге, специфіка банківського функціонування саме в умовах глибокої турбулентності та підвищеної невизначеності – на відміну від постконфліктного відновлення – залишається недостатньо вивченою у міжнародній літературі. Саме ці прогалини визначають наукову новизну та практичну значущість даного дослідження.

Мета, завдання та методи дослідження (Purpose, objectives and research methods).

Мета дослідження полягає у комплексному аналізі стійкості банківської системи України в умовах впливу потужних зовнішніх шоків, ідентифікації ключових факторів, що зумовили її операційну неперервність, а також оцінці ефективності регуляторних заходів Національного банку України в антикризовому управлінні.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: проаналізувати динаміку основних показників банківської системи (капітал, ліквідність, прибутковість, якість активів) за 2022–2024 роки; дослідити регуляторну відповідь НБУ на кризу та оцінити її ефективність; виявити роль зовнішнього фінансування та цифрової трансформації у забезпеченні стійкості банківського сектору; сформулювати висновки щодо умов збереження системної стабільності та напрямів подальшого відновлення. Методичну основу дослідження складають системний підхід та методи економічного аналізу. Використано статистичний аналіз кількісних показників діяльності банківського сектору на основі даних НБУ за 2021–2024 роки, порівняльний аналіз довоєнних та воєнних показників, а також аналіз нормативно-правових актів та регуляторних рішень НБУ. Інформаційну базу дослідження складають офіційна наглядова статистика НБУ, Звіти про фінансову стабільність, матеріали OECD та IMF, а також наукові публікації у рецензованих виданнях.

Результати (Research results). Через суттєву дестабілізацію суспільно-економічних процесів, зумовлену впливом масштабних зовнішніх чинників, банківський сектор зіткнувся зі стрімким відпливом депозитів та панікою серед вкладників. Незважаючи на це, НБУ вже у перші дні вторгнення вжив низку надзвичайних заходів: обмеження на зняття готівки та переказ коштів за кордон, призупинення частини валютних операцій, збільшення облікової ставки у червні 2022 року відразу на 15 відсоткових пунктів – до 25%, що стало одноразовим підвищенням, безпрецедентним за масштабом в історії незалежної України. Цей крок був спрямований на стримування інфляції та захист обмінного курсу від спекулятивного тиску.

Незважаючи на серйозні операційні виклики – руйнування відділень, евакуацію персоналу з прифронтових регіонів, кібератаки – банківська система не припиняла роботи навіть у найгострішій фазі конфлікту. Ключову роль у цьому відіграла розвинена інфраструктура інтернет-банкінгу та мобільних додатків: такі сервіси, як «Монобанк» та «Приват24», забезпечили населенню безперервний доступ до фінансових послуг. За 2022 рік сукупний прибуток банківського сектору після оподаткування склав 24,7 млрд грн (Таблиця 1), що свідчить про збереження базової прибутковості навіть у кризових умовах.

Таблиця 1. Основні показники діяльності банківської системи України, 2021–2024 рр.

Table 1. Key performance indicators of the banking system of Ukraine, 2021–2024

Показник	2021	2022	2023	2024
Кількість банків, од.	71	67	63	59
Активи банків, млрд грн	2 152	2 361	3 014	3 718
Регулятивний капітал (H2), %	18,3	18,0	25,4	21,1
Частка NPL, %	27,1	38,0	36,6	30,2
Прибуток після оподаткування, млрд грн	72,3	24,7	86,5	97,1
Депозити клієнтів (гривня), трлн грн	0,93	0,95	1,13	1,90

Джерело: складено автором за даними [13]

Source: compiled by the author using data from [13]

Одним з найгостріших викликів для банківської системи стало різке зростання частки непрацюючих кредитів. За даними НБУ, до початку 2023 року рівень NPL досяг 38% проти 27% на початку лютого 2022 року, що зумовлювалось руйнуванням активів позичальників, окупацією частини території та масовою міграцією населення. Банки, що мали значну частку кредитного портфелю у прифронтових та окупованих регіонах – Херсонській, Запорізькій, Донецькій та Луганській областях, – зазнали найбільших відносних втрат. Проте вже з вересня 2023 року розпочалось поступове зниження частки NPL. До 1 березня 2024 року цей показник скоротився до 36,6%, а до середини 2025 року – до 27%, за даними OECD (2026). Цьому сприяло декілька факторів: завершення процесу списання безнадійних боргів в окупованих районах, активне кредитування нових якісних позичальників у секторах агропромисловості та харчової промисловості, а також відновлення частини звільнених територій.

Рівень регулятивного капіталу (норматив H2) впродовж досліджуваного періоду перевищував мінімально допустиме значення в 10%. Показово, що від вересня 2022 року по листопад 2023 року спостерігалось стабільне зростання нормативу H2 – від 18,0% до 25,4%, зумовлене переважно рекордним рівнем прибутковості 2023 року. У грудні 2023 року відбулась певна корекція – до 21,1% станом на 1 січня 2024 року, що пов'язувалось із впровадженням результатів діагностики активів та підвищенням оподаткування банківських прибутків. Регуляторна діяльність НБУ в умовах збройного конфлікту може бути умовно поділена на три фази. Перша фаза (лютий–червень 2022 р.) – антикризова мобілізація: запровадження валютних обмежень, підвищення облікової ставки до 25%, забезпечення операційної неперервності банків. Друга фаза (середина 2022 – середина 2023 р.) – стабілізація: утримання жорстких монетарних умов для стримування інфляційних очікувань, підтримка валютного коридору через регульовану гнучкість обмінного курсу, введена у жовтні 2023 року. Третя фаза (з другої половини 2023 р.) – поступове пом'якшення: зниження облікової ставки від 25% у середині 2023 року до 13% у першому кварталі 2024 року у відповідь на суттєве сповільнення інфляції. Результати монетарної стабілізації виявились вражаючими: інфляція сповільнилась від 26,6% наприкінці 2022 року до 5,1% наприкінці 2023 року – тобто впритул до цільового показника НБУ у 5%. Міжнародні резерви зросли від 28,5 млрд дол. США наприкінці 2022 року до рекордних 43,8 млрд дол. США на початку 2025 року завдяки масштабному зовнішньому фінансуванню (Таблиця 2).

Таблиця 2. Ключові монетарні індикатори України, 2021–2024 рр.

Table 2. Key Monetary Indicators of Ukraine, 2021–2024

Рік	Облікова ставка (кінець року), %	Інфляція (CPI), %	Міжнародні резерви, млрд дол. США
2021	9,0	10,0	30,9
2022 (лютий)	10,0	–	27,1
2022 (червень)	25,0	–	22,8
2022 (кінець року)	25,0	26,6	28,5
2023 (кінець року)	16,0	5,1	40,5
2024 (кінець року)	13,5	11,9	43,8

Джерело: складено автором на основі [13]

Source: compiled by the author based on [13]

Збереження та відновлення депозитної бази є одним з найвагоміших свідчень стійкості банківської системи. Незважаючи на первинний відплив коштів на початку вторгнення, упродовж 2022–2024 років обсяг гривневих депозитів клієнтів суттєво зріс: станом на 1 січня 2025 року загальна сума клієнтських гривневих вкладів у банках становила 1,9 трлн грн порівняно з менш ніж 1 трлн грн на початку повномасштабного вторгнення. За 2024 рік гривневі роздрібні депозити зросли на 12%, а корпоративні – на 19%. Важливим якісним зрушенням стало збільшення частки строкових вкладів населення: якщо на початку 2022 року вони складали незначну частку, то у 2024 році їх питома вага у загальному обсязі гривневих строкових депозитів сягнула близько однієї третини. Це свідчить про відновлення схильності домогосподарств до ощадної поведінки та довіри до банківської системи як надійного зберігача вартості навіть в умовах триваючого конфлікту.

Парадоксальним, на перший погляд, результатом 2023 року стало досягнення рекордного прибутку банківської системи – 86,5 млрд грн після оподаткування. Це пояснюється специфічною структурою доходів: в умовах обмеженого попиту на кредити та потреби у фінансуванні бюджетного дефіциту банки масштабно інвестували вільну ліквідність у депозитні сертифікати НБУ (при обліковій ставці у 25%) та облігації внутрішньої державної позики. Станом на кінець червня 2025 року державні облігації становили 26% активів комерційних банків, за даними OECD [11], що перетворило банківський сектор на ключового кредитора бюджету. Водночас така структура прибутку викликала критику: фактично основний «плюс» генерував не кредитний, а фінансовий сегмент, що означало консервативну стратегію розміщення активів. Різке підвищення ставки податку на прибуток банків за результатами 2023 року негативно позначилось на інвестиційній привабливості сектору, проте не підірвало його фінансової стійкості. Одним з ключових індикаторів відновлення банківської системи є динаміка кредитування реального сектору. Перший рік повномасштабного конфлікту характеризувався різким скороченням кредитної активності: обсяг нових гривневих корпоративних кредитів зменшився майже вдвічі порівняно з довоєнним рівнем унаслідок невизначеності, зростання вартості ризику та руйнування виробничих потужностей позичальників. Банки переважно утримувались від видачі нових позик, спрямовуючи вільну ліквідність у безризикові інструменти – депозитні сертифікати НБУ та облігації внутрішньої державної позики.

Переломним у відновленні кредитної активності став другий квартал 2023 року. Зниження облікової ставки НБУ з 25% до 22% у липні 2023 року, а згодом – до 16% наприкінці 2023 року та до 13% у першому кварталі 2024 року, суттєво знизило вартість запозичень і стимулювало попит на кредити. За даними НБУ (2024), чистий гривневий корпоративний кредитний портфель зріс у 2024 році на 21%, а роздрібний – на рекордні 40%. Серед секторів-лідерів за кредитною активністю виокремились агропромисловий комплекс, харчова промисловість, торгівля та відновлювана енергетика – галузі, що виявили найбільшу стійкість до воєнних ризиків та зберегли або навіть наростили виробничий потенціал.

Важливим каталізатором кредитного відновлення стали державні програми підтримки. Програма пільгового кредитування «5-7-9%», запущена ще до початку повномасштабного вторгнення, була суттєво розширена: під її дією підприємства малого та середнього бізнесу отримали доступ до позик за ставками від 5 до 9% річних при ринковій вартості залучення ресурсів у 15–18%. За даними Міністерства фінансів України, загальний портфель кредитів у рамках програми перевищив 100 млрд грн, охопивши понад 50 тис. позичальників. Крім того, у 2024 році запроваджено програму «Відновлення», орієнтовану на підприємства, що зазнали прямих збитків від бойових дій.

Роздрібне кредитування демонструвало ще динамічнішу картину. Портфель споживчих кредитів, що різко скоротився у першому кварталі 2022 року, відновився та перевищив довоєнні рівні вже наприкінці 2023 року. У 2024 році чистий гривневий роздрібний кредитний портфель зріс на 40%, що пояснюється відновленням доходів домогосподарств, збільшенням виплат заробітних плат у секторі оборони та суміжних галузях, а також розширенням іпотечного кредитування в рамках програми «ЄОселя». Програма «ЄОселя», що надає іпотечні позики під 3% для окремих категорій позичальників та під 7% для широкого загалу перших покупців житла, акумулювала близько 96% загального іпотечного портфелю банків станом на червень 2025 року за даними OECD [11].

Управління ліквідністю у надзвичайних умовах стало одним з найскладніших завдань для як банків, так і регулятора. Перші тижні після 24 лютого 2022 року позначились масовим попитом на готівку: обсяг зняття коштів у банкоматах у першу добу вторгнення у 10–15 разів перевищив звичайний рівень. НБУ оперативно відреагував, запровадивши добовий ліміт на зняття готівки (100 тис. грн) та збільшивши обсяги готівкової емісії. Паралельно центральний банк активував механізм рефінансування, надавши банкам доступ до короткострокових кредитів для підтримки поточної платоспроможності. Стабілізація ліквідності відбулась відносно швидко – вже до кінця березня 2022 року попит на готівку повернувся до прийняттого рівня. Цьому сприяли кілька чинників: відновлення довіри населення до банківської системи внаслідок безперебійної роботи дистанційних каналів обслуговування; збереження Фондом гарантування вкладів фізичних осіб гарантії відшкодування до 200 тис. грн; а також масштабні надходження міжнародної допомоги, що підживлювали ресурсну базу банків.

Впродовж 2023–2024 років банківська система функціонувала в умовах структурного надлишку ліквідності. Залишки коштів на кореспондентських рахунках банків у НБУ та на депозитних сертифікатах НБУ протягом більшої частини цього періоду перевищували 400 млрд грн. Норматив миттєвої ліквідності (Н4) та норматив поточної ліквідності (Н5) утримувались значно вище мінімально допустимих значень. Водночас Звіт про фінансову стабільність НБУ [13] фіксує поступове зниження частки високоякісних ліквідних активів до близько третини активів банків у першій половині 2025 року, що зумовлено прискореним нарощуванням кредитного портфеля та потребує посиленої уваги регулятора в середньостроковій перспективі (Таблиця 3).

Таблиця 3. Структура активів банківської системи України, 2021–2024 рр., % від загальних активів
Table 3. Structure of assets of the banking system of Ukraine, 2021–2024, % of total assets

Категорія активів	2021	2022	2023	2024
Кредити клієнтам (нетто)	44,1	32,6	30,8	34,5
ОВДП та цінні папери НБУ	27,8	38,4	41,2	38,1
Депозитні сертифікати НБУ	4,9	11,3	14,5	9,8
Кошти в НБУ та на коррахунках	8,6	8,2	6,1	5,4
Інші активи	14,6	9,5	7,4	12,2

Джерело: складено автором за даними [13]
Source: compiled by the author based on 13[]

Дані таблиці 3 наочно демонструють трансформацію структури активів банківської системи. Якщо у 2021 році кредити клієнтам становили 44,1% активів, то у 2023 році їх частка скоротилась до 30,8% – мінімального значення за досліджуваний період. Натомість сукупна частка ОВДП, депозитних сертифікатів НБУ та коштів на кореспондентських рахунках суттєво зросла, досягнувши майже 62% у 2023 році. Ця структурна зміна відображає адаптивну реакцію банків на кризові умови: переміщення ресурсів з ризикових кредитних вкладень у гарантовано прибуткові та ліквідні урядові інструменти забезпечило систему достатнім запасом стійкості, необхідним для проходження найгострішої фази кризи. Поступове відновлення частки кредитів у 2024 році (до 34,5%) свідчить про початок зворотної структурної трансформації – переходу до більш збалансованої моделі банківського посередництва.

Цифрова трансформація банківського сектору, що інтенсивно відбувалась в Україні ще у 2018–2021 роках, виявилась критично важливим фактором операційної стійкості в умовах збройного конфлікту. Розгалужена екосистема мобільних платіжних додатків та інтернет-банкінгу дозволила населенню та бізнесу підтримувати фінансові операції навіть в умовах фізичної руйнації банківської інфраструктури. Застосунок «Дія» забезпечив цифровий доступ до фінансових послуг для мільйонів українців, включаючи можливість отримання державних виплат та соціальних допомог навіть для переміщених осіб. Банківський сектор також оперативнo адаптував свою операційну модель. Значна кількість банків перевела більшість адміністративних функцій у хмарне середовище, що підвищило стійкість до фізичних ударів по інфраструктурі. Система електронних платежів НБУ (СЕП) забезпечила безперервність міжбанківських розрахунків навіть під час масштабних атак на енергетичну інфраструктуру восени 2022 та 2023 років. Оперативне впровадження резервних режимів роботи та генераторного забезпечення дозволило банкам підтримувати операційну діяльність навіть під час тривалих відключень електропостачання, що тривали у деяких регіонах 12–18 годин на добу.

Безконтактні платежі та платіжні термінали банківських карток стали де-факто основним засобом розрахунків навіть у малих населених пунктах. За даними НБУ, частка безготівкових платежів у роздрібному товарообігу перевищила 70% у 2024 році порівняно з близько 55% у 2021 році, що свідчить про прискорення цифровізації платіжного ринку під впливом кризи. Запуск НБУ у 2023 році Регуляторного «пісочниці» для FinTech-компаній сприяв появі нових цифрових фінансових продуктів та розширенню ринку цифрових послуг.

Важливим аспектом цифрової стійкості стала протидія кіберзагрозам. З початком повномасштабного вторгнення кількість та складність кібератак на фінансову інфраструктуру різко зросли. НБУ посилив вимоги до кіберзахисту банків, запровадивши обов'язкові стрес-тести кібербезпеки та посиливши вимоги до безперервності бізнесу. Зарічна Н. [7] підкреслює, що саме інвестиції у кіберзахист, зроблені банками ще у 2019–2021 роках, виявились одним із ключових факторів, що дозволили уникнути великомасштабних системних збоїв у платіжній та банківській інфраструктурі.

Кількість банків в Україні скоротилась з 71 на початок 2021 року до 59 станом на початок 2025 року (Таблиця 1). Це скорочення є результатом тривалого процесу консолідації сектору, що розпочався ще під час банківської кризи 2014–2016 років і продовжився в умовах воєнного стану. Відхід з ринку частини банків у цей період не спричинив системних потрясінь, оскільки установи, що припиняли діяльність, були переважно невеликими і не мали системного значення. Визначальною рисою банківського сектору України залишається висока частка державних банків. Приватбанк, Ощадбанк та Укрексімбанк разом акумулюють понад половину активів усього сектору. В умовах воєнного стану ці установи відіграли роль «стабілізаторів»: їх ресурсна база та доступ до державних гарантій дозволили зберегти системну ліквідність. Водночас саме державні банки мають найвищий рівень NPL – станом на середину 2025 року близько 38,5% за даними OECD [11], що зумовлено значним кредитним портфелем у постраждалих від бойових дій регіонах.

Значну роль у підтримці стійкості відігравала також оцінка стійкості банків, яку НБУ запровадив у 2023 році. У рамках цього процесу 20 найбільших банків, що сукупно охоплюють понад 90% активів системи, пройшли діагностику якості активів та оцінку достатності капіталу на горизонті трьох років. Результати засвідчили, що більшість установ відповідає або перевищує регуляторні вимоги, хоча для окремих банків були встановлені підвищені вимоги до рівня капіталу. У 2026 році НБУ вперше з початку повномасштабного вторгнення включив до оцінки стійкості стрес-тест за несприятливим сценарієм, що свідчить про перехід регулятора до більш вимогливих стандартів пруденційного нагляду, наближених до вимог ЄС. Паралельно НБУ планомірно відновлював «довоєнні» пруденційні вимоги, тимчасово послаблені після лютого 2022 року, та впроваджував нові нормативи відповідно до стандартів ЄС. Зокрема, банки здійснили успішний перехід до нової структури регуляторного капіталу та нових нормативів достатності капіталу, що набули чинності у 2024 році. Цей процес є частиною ширшої програми гармонізації банківського регулювання України з вимогами Базельського комітету з банківського нагляду та директивами ЄС – пріоритетного завдання в контексті євроінтеграційного курсу країни.

Зовнішня фінансова підтримка відіграла принципову роль у збереженні макроекономічної стабільності, яка є необхідною умовою функціонування банківського сектору. Загальний обсяг міжнародного фінансування, отриманого Україною з початку повномасштабного вторгнення, перевищив 133 млрд дол. США станом на середину 2025 року, причому лише у 2024 році надійшло 42 млрд дол. США. Ці ресурси забезпечили збереження міжнародних резервів на рівні, достатньому для підтримки валютного курсу та стабілізації фінансових очікувань. Особливе значення має співробітництво з МВФ у рамках програми Механізму розширеного фінансування (EFF). Програма, затверджена у 2023 році та розширена до кінця березня 2027 року, є не лише джерелом безпосереднього фінансування, а й «якорем» реформ, що забезпечує дотримання фіскальної дисципліни та регуляторних стандартів. Восьмий перегляд програми підтвердив дотримання Україною узгоджених критеріїв, що свідчить про стабільність курсу макроекономічних реформ попри тривалий конфлікт. Загальний пакет міжнародної допомоги складає близько 149 млрд дол. США, значна частина якого спрямована безпосередньо або опосередковано на підтримку фінансового сектору.

Аналізуючи поточний стан банківського сектору станом на першу половину 2025 року на основі Звіту про фінансову стабільність НБУ [14], можна констатувати, що ключові індикатори стійкості – капітальна адекватність, ліквідність, прибутковість та якість кредитного портфеля – знаходяться на рівнях, що відповідають або перевищують історичні стандарти. Банківське кредитування бізнесу та домогосподарств зростає, конкуренція за першокласних позичальників посилилась, що робить позики більш доступними для реального сектору. Усі групи банків за формою власності розширюють обсяги ділового кредитування. Разом з тим Звіт фіксує і ключові ризики для подальшого розвитку. По-перше, ризик нерівномірності або недостатності зовнішнього фінансування залишається актуальним: тимчасові перебої у надходженнях міжнародної допомоги можуть чинити тиск на ліквідність і суверенний кредитний ринок. По-друге, підвищена ставка корпоративного податку для банків знижує рентабельність та інвестиційну привабливість сектору. По-третє, тривалий конфлікт є основним ризиком для фінансового сектору і стримує повноцінне відновлення кредитної активності через збереження невизначеності. Вирішення цих проблем є передумовою для переходу банківської системи від режиму «стійкості в умовах кризи» до режиму «кредитора відновлення», здатного фінансувати масштабну відбудову країни.

Обговорення (Discussion). Аналіз результатів дослідження свідчить, що стійкість банківської системи України в умовах збройного конфлікту забезпечувалась комплексом взаємопов'язаних чинників. По-перше, ефективна превентивна регуляторна політика НБУ, впроваджена ще у 2014–2021 роках, – очищення банківського сектору від неплатоспроможних установ, підвищення вимог до капіталу та ліквідності, впровадження стрес-тестування – сформувала необхідний буфер стійкості, який виявився критично важливим із початком повномасштабного вторгнення.

По-друге, оперативна та рішуча монетарна відповідь – підвищення облікової ставки до 25% та запровадження валютних обмежень – запобігла розвитку сценарію девальваційно-інфляційної спіралі, що могло б призвести до масштабної банківської паніки. Прецеденти з Лівану та Зімбабве свідчать про те, що втрата контролю над інфляцією та обмінним курсом у кризових умовах може спричинити незворотній колапс банківської системи навіть за наявності достатнього регуляторного капіталу. По-третє, безпрецедентна зовнішня фінансова підтримка відіграла вирішальну роль у підтримці макрофінансової стабільності. У 2024 році обсяг зовнішнього фінансування становив 42 млрд дол. США, а загальна сума міжнародної допомоги з початку повномасштабного вторгнення перевищила 133 млрд дол. США, що дозволило утримувати міжнародні резерви на рівні, достатньому для захисту обмінного курсу та підтримки ліквідності банківської системи.

Порівнюючи отримані результати з висновками попередніх досліджень, слід зазначити, що виявлена модель антикризового управління – швидке посилення монетарної політики з наступним поступовим пом'якшенням при стабілізації – відповідає рекомендаціям, обґрунтованим у роботах Laeven L. та Valencia F. [2] щодо оптимальної послідовності кризових заходів. Водночас специфічною рисою українського досвіду є виняткова роль цифрової фінансової інфраструктури та мобільних платіжних додатків, що не мала аналогів у попередніх епізодах банківських криз, задокументованих у базах даних Reinhart C. M. та Rogoff K. S. [1]. Серед обмежень дослідження варто зазначити, що значна частина фінансових наслідків конфлікту ще не повністю відображена у банківській статистиці – зокрема, реальний масштаб збитків в окупованих регіонах залишається невизначеним. Перспективою подальших досліджень є аналіз ефективності окремих регуляторних інструментів у порівнянні з альтернативними підходами, а також розробка концептуальної моделі управління банківською системою в умовах збройного конфлікту.

Розглядаючи результати кризь призму міжнародного досвіду управління банківськими системами в умовах глибоких криз, важливо підкреслити принципову відмінність українського кейсу від більшості задокументованих епізодів. Класичні банківські кризи,

систематизовані [1, 2], як правило, мають ендогенну природу – вони зумовлені накопиченням надмірного кредитного ризику, спекулятивними бульбашками або структурними дисбалансами у самій фінансовій системі. Українська криза 2022–2024 років є принципово екзогенною: банківська система зазнала зовнішнього удару за умов відносно здорового балансового стану, сформованого в результаті реформ 2014–2021 років. Ця відмінність має суттєве значення для інтерпретації результатів і вибору заходів реагування. Дослідження переконливо підтверджує гіпотезу про те, що якість банківської системи напередодні кризи є визначальним фактором її стійкості в умовах шоку. Реформи НБУ 2014–2021 років, здійснені в рамках програм МВФ та євроінтеграційного курсу, принципово змінили конфігурацію ризиків у банківській системі: скорочення кількості банків з 180 у 2014 році до 71 у 2021 році супроводжувалось очищенням балансів від токсичних активів, підвищенням вимог до прозорості структури власності та впровадженням міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Саме цей «превентивний буфер» виявився ключовим фактором, що дозволив системі поглинути удар лютого 2022 року без системного краху. Аналогічна закономірність спостерігається у дослідженнях Demirgüç-Kunt A. та Detragiache E. [15], які встановили, що країни з більш розвиненим інституційним середовищем демонструють вищу стійкість банківського сектору до зовнішніх шоків.

Рішення НБУ підвищити облікову ставку на 15 відсоткових пунктів одноразово у червні 2022 року викликало неоднозначну реакцію в економічній спільноті. Частина аналітиків вказувала на ризик надмірного стиснення кредитного ринку в умовах, коли підприємства гостро потребували фінансових ресурсів для відновлення операційної діяльності. Проте ретроспективний аналіз засвідчує правильність цього рішення: різке підвищення ставки виявилось необхідною умовою збереження довіри до гривні та запобігання гіперінфляційному сценарію. Kaminsky G. L., Reinhart C. M. [16] у своїй концепції «подвійних криз» показали, що банківські та валютні кризи взаємно посилюють одна одну – і запобігання валютній кризі через жорстку монетарну політику було першочерговим завданням, що безпосередньо захищало і банківську систему.

Не менш важливим є аналіз другої та третьої фаз монетарної політики – поступового пом'якшення у 2023–2024 роках. Цикл зниження облікової ставки від 25% до 13% проводився з урахуванням одночасного моніторингу декількох індикаторів: динаміки інфляційних очікувань, рівня міжнародних резервів, темпів зростання депозитів та стабільності обмінного курсу. Той факт, що у грудні 2024 року НБУ знову підвищив ставку у відповідь на зростання інфляційного тиску, свідчить про готовність регулятора до гнучкого і симетричного реагування – якість, яка визначається як ключовий критерій ефективності монетарного управління в умовах підвищеної невизначеності [10].

Окремо слід відзначити роль валютних обмежень як інструменту стабілізації. Обмеження на переказ коштів за кордон та операції з іноземною валютою, запроваджені у лютому–березні 2022 року, утримувались значно довше, ніж початково планувалось, і поступово послаблювались відповідно до умов. Перехід у жовтні 2023 року до режиму «керованої гнучкості» обмінного курсу замість фіксованого курсу, а також пакет найбільш масштабного послаблення валютних обмежень для бізнесу у травні 2024 року – стали логічним продовженням стратегічного курсу на нормалізацію. Ця послідовність відповідає рекомендаціям IMF [12] щодо поступового зняття кризових обмежень за умови збереження макрофінансової стабільності.

Зростання частки NPL з 27% до 38% протягом 2022 року є одним з найбільш наочних проявів впливу збройного конфлікту на банківський сектор. Проте природа цього зростання принципово відрізняється від типових епізодів погіршення якості кредитних портфелів. У класичних банківських кризах NPL зростають внаслідок надмірного кредитування неблагонадійних позичальників у фазі буму – тобто є результатом помилок самих банків. У випадку України значна частина кредитів перейшла до категорії непрацюючих внаслідок

фізичного знищення або окупації активів позичальників – чинників, що принципово перебувають поза контролем як банків, так і позичальників.

Ця специфіка зумовлює необхідність нестандартних підходів до вирішення проблеми NPL. Стандартні ринкові механізми – продаж проблемних активів колекторським компаніям, реструктуризація боргу або продаж застави – мають обмежену ефективність, коли предмет застави фізично зруйнований або знаходиться на тимчасово окупованій території. НБУ ініціював низку спеціалізованих заходів: узгодження з ЄС уніфікованого визначення непрацюючих позицій, розробку механізмів страхування воєнних ризиків та стратегію розвитку вторинного ринку NPL. Ці зусилля відповідають рекомендаціям IMF [12] щодо необхідності системного врегулювання проблеми «воєнних NPL» як передумови відновлення повноцінного кредитування.

Позитивна динаміка скорочення NPL – з 38% у квітні 2023 року до 27% у липні 2025 року – свідчить про поступову нормалізацію, однак нерівномірність за групами банків залишається значною. Якщо для приватних українських банків частка NPL становила близько 9,9%, а для банків з іноземним капіталом – 9,5%, то для державних банків цей показник залишався на рівні 38,5% станом на середину 2025 року [11]. Це свідчить про необхідність диференційованого підходу до управління проблемними активами залежно від типу банку, а також актуалізує питання реструктуризації кредитних портфелів державних банків як довгострокове регуляторне завдання.

Аналіз динаміки депозитної бази дозволяє зробити висновок, що збереження та відновлення суспільної довіри до банківської системи стало, мабуть, найбільш значущим нематеріальним результатом антикризового управління. Економічна теорія банківських криз, починаючи від класичних робіт і закінчуючи сучасними дослідженнями, неодноразово підкреслювала, що банківська паніка є явищем самовиконуваних очікувань: якщо достатня кількість вкладників вирішить вилучити кошти одночасно, банк стає неплатоспроможним незалежно від вихідного стану свого балансу. Той факт, що масштабного «набігу на банки» у 2022 році не відбулось, незважаючи на безпрецедентний характер шоку, є сам по собі важливим результатом, що потребує пояснення. Серед чинників, що запобігли масштабній банківській паніці, можна виокремити декілька ключових. По-перше, функціонування системи гарантування вкладів забезпечило захист дрібних вкладників, знизивши їх стимули до превентивного вилучення коштів. По-друге, введення обмежень на зняття готівки у перші дні конфлікту фізично унеможливило панічний відплив. По-третє, і це, можливо, найважливіше: безперервна робота мобільних банківських застосунків у поєднанні з оперативними комунікаціями НБУ та банків сформували у населення відчуття нормальності та контрольованості ситуації, що має вирішальне значення для управління очікуваннями. Проведене дослідження має низку суттєвих обмежень, що визначають напрями подальшої наукової роботи. По-перше, значна частина фінансових наслідків конфлікту залишається невідображеною у доступній статистиці. Це стосується насамперед реальних збитків банків від активів на окупованих територіях: у балансовій звітності ці активи продовжують фіксуватись за балансовою вартістю або у складі NPL з нарахованими резервами, проте їх реальна відновна вартість є практично невизначуваною до завершення конфлікту та відновлення доступу до цих територій. Клімат правової невизначеності щодо права власності, договірних зобов'язань та виконання судових рішень на звільнених та тимчасово окупованих територіях створює додаткові складнощі для оцінки реального фінансового стану банків.

По-друге, дослідження здійснене переважно на агрегованому рівні банківської системи, тоді як мікрорівневий аналіз окремих банків може виявити суттєво відмінну картину. Дані свідчать, що стійкість окремих банків значно варіювалась залежно від географічної концентрації кредитного портфеля, структури пасивів та якості ризик-менеджменту. Банки з більшою часткою операцій у прифронтових регіонах зазнали

непропорційно більших втрат, тоді як установи з диверсифікованою географією та розвиненою цифровою інфраструктурою адаптувались значно успішніше. Порівняльний аналіз на рівні окремих банків є перспективним напрямом для майбутніх досліджень.

По-третє, формування повноцінної доказової бази для оцінки ефективності конкретних регуляторних інструментів потребує більш тривалого горизонту спостереження та методологічного апарату контрфактичного аналізу, що виходить за межі можливостей описового дослідження. Встановлення причинно-наслідкових зв'язків – наприклад, визначення того, якою мірою саме підвищення облікової ставки, а не зовнішнє фінансування чи цифрова інфраструктура, стало вирішальним фактором стабілізації – потребує застосування методів інструментальних змінних або різниці-в-різницях на панельних даних окремих банків, що є перспективним методологічним внеском для подальших досліджень.

З огляду на унікальність українського досвіду у світовому масштабі, результати цього дослідження мають потенційне значення для формування міжнародних стандартів регулювання банківських систем в умовах збройних конфліктів. Зокрема, Базельський комітет з банківського нагляду та Рада з фінансової стабільності досі не розробили специфічних рекомендацій щодо управління банківськими системами в умовах активних бойових дій. Досвід НБУ – у сферах управління ліквідністю, комунікаційної стратегії, поетапного зняття кризових обмежень та підтримки операційної неперервності – може стати цінним внеском у розвиток міжнародної методологічної бази з цього питання. Це відкриває перспективу подальших досліджень у форматі порівняльного аналізу або розробки нормативної моделі банківського управління в умовах збройного конфлікту.

Висновки (Conclusions). Проведене дослідження дозволяє зробити такі узагальнення. По-перше, банківська система України продемонструвала значну інституційну стійкість в умовах збройного конфлікту, зберігши операційну неперервність, виконуючи роль фінансового посередника та підтримуючи платіжний обіг навіть в умовах безпрецедентних зовнішніх потрясінь. Жодний банк із системно важливих установ не зазнав краху внаслідок воєнного шоку.

По-друге, ефективна монетарна та регуляторна відповідь НБУ – включно з рішучим підвищенням облікової ставки, запровадженням валютних обмежень та поступовим їх зняттям за покращення умов – дозволила стримати інфляційні очікування та зберегти довіру до банківської системи. Сповільнення інфляції до 5,1% наприкінці 2023 року при одночасному зростанні депозитів є переконливим підтвердженням ефективності проваджуваної монетарної політики.

По-третє, рекордне зростання прибутковості банківського сектору у 2023–2024 роках, попри зростання NPL, свідчить про здатність системи адаптуватися до нових умов господарювання, перебудовуючи структуру доходів на користь процентних надходжень від державних цінних паперів. Разом з тим така структура прибутковості є тимчасовою та потребує поступового заміщення через розвиток кредитування реального сектору.

По-четверте, відновлення та зростання депозитної бази – з подвоєнням обсягу гривневих вкладів клієнтів з початку повномасштабного вторгнення – є найбільш значущим індикатором збереження суспільної довіри до банківської системи навіть за умов продовження збройного конфлікту.

Науковою новизною дослідження є комплексний аналіз специфіки антикризового управління банківською системою в умовах активного збройного конфлікту, що дозволяє розширити теоретичні уявлення про механізми забезпечення банківської стійкості за нестандартних кризових умов. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання як при розробці регуляторної політики НБУ в умовах продовження конфлікту, так і в якості міжнародного досвіду для інших держав, які можуть зіткнутися з аналогічними викликами.

Список літератури

1. Reinhart C. M., Rogoff K. S. This Time Is Different: Eight Centuries of Financial Folly. Princeton, NJ : Princeton University Press, 2009. 512 p. <https://doi.org/10.2307/j.ctvc4m4gqx>
2. Laeven L., Valencia F. Systemic Banking Crises Revisited. IMF Working Paper. 2018. No 2018/206. Washington, DC : International Monetary Fund. <https://doi.org/10.5089/9781484376379.001>
3. Brück T. Macroeconomic Effects of the War in Mozambique. QEH Working Paper Series. 1997. No 11. Oxford : University of Oxford. https://www.qeh.ox.ac.uk/sites/default/files/pdf_docs/qehwps11.pdf
4. Claessens S., Kose M. A. Frontiers of Macrofinancial Linkages. BIS Papers. 2018. No 95. Basel : Bank for International Settlements. <https://www.bis.org/publ/bppdf/bispap95.pdf>
5. Вінницька О. А., Чвертко Л. А. Тенденції розвитку банківської системи України в умовах сучасних викликів. Економічні горизонти. 2025. No 1 (30). С. 33–43. [https://doi.org/10.31499/2616-5236.1\(30\).2025.320552](https://doi.org/10.31499/2616-5236.1(30).2025.320552)
6. Садура О. Б., Підгай на А. А. Фінансова стійкість банківської системи України в умовах війни. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2023. Том 8. № 4. С. 24 – 29. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-4-3>.
7. Зарічна Н. З. Формалізація тенденцій розвитку та фінансової стійкості банківської системи України в умовах зовнішніх викликів. Сталий розвиток економіки. 2024. No 1 (48). С. 214–219. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-48-30>
8. Волкова Н. І., Бойко В. М. Управління фінансовою стійкістю банківської системи в умовах волатильності фінансового ринку. Modern Economics. 2021. No 27. С. 21–28. [https://doi.org/10.31521/modecon.V27\(2021\)-03](https://doi.org/10.31521/modecon.V27(2021)-03)
9. Budnichenko I., Ramskyi A. Financial Stability of a Bank — Factor of Stability of the Banking System. European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation. 2018. No 2. P. 5–11. <https://doi.org/10.32750/2018-0201>
10. Polushkin G., Repko M., Tomilina M., Sakhno H., Kravchuk V., Kirchner R. Banking Sector Monitor Ukraine. Policy Briefing. 2023. No PB 04. Berlin : German Economic Team. https://www.german-economic-team.com/wp-content/uploads/2023/09/GET_UKR_PB_04_2023.pdf
11. OECD. Stronger Financial Markets and Institutions for Ukraine's Recovery. Paris : OECD Publishing, 2026. 122 p. <https://doi.org/10.1787/0c41c8ac-en>
12. International Monetary Fund. Ukraine: Seventh Review Under the Extended Arrangement Under the Extended Fund Facility; Staff Report; Press Release; and Statement by the Executive Director for Ukraine. IMF Country Report. 2025. No 25/78. Washington, DC : IMF. <https://doi.org/10.5089/979840025078.002>
13. Національний банк України. Статистика НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/nbustatistic>
14. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2025 року. Київ : НБУ, 2025. https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2025-H2.pdf
15. Demirgüç-Kunt A., Detragiache E. The Determinants of Banking Crises in Developing and Developed Countries. IMF Staff Papers. 1998. Vol. 45, No 1. P. 81–109. <https://doi.org/10.2307/3867330>
16. Kaminsky G. L., Reinhart C. M. The Twin Crises: The Causes of Banking and Balance-of-Payments Problems. American Economic Review. 1999. Vol. 89, No 3. P. 473–500. <https://doi.org/10.1257/aer.89.3.473>

Стаття надійшла до редакції 10.11.2025

Стаття надійшла після рецензування 15.04.2026

Статтю рекомендовано до друку 02.05.2026

Статтю опубліковано 30.06.2026

Внесок авторів: всі автори зробили рівний внесок у цю роботу

Конфлікт інтересів: автори повідомляють про відсутність конфлікту інтересів

Bitner Iryna

PhD in Economics, Associate Professor,
Department of Banking Business and Financial Technologies,
Educational and Scientific Institute "Karazin Banking Institute",
V. N. Karazin Kharkiv National University
4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine
e-mail: irinabitner@karazin.ua
ORCID ID: [0000-0003-0269-5670](https://orcid.org/0000-0003-0269-5670)

Viadrova Nadiia

PhD in Economics, Associate Professor,
Department of Banking Business and Financial Technologies,
Educational and Scientific Institute "Karazin Banking Institute",
V. N. Karazin Kharkiv National University
4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine
e-mail: 3000918@gmail.com
ORCID ID: [0000-0003-2386-3231](https://orcid.org/0000-0003-2386-3231)

Dobrovolska Iryna

PhD in Economics, Associate Professor
e-mail: Dobrovolska_io@ukr.net
ORCID ID: [0009-0008-1957-6962](https://orcid.org/0009-0008-1957-6962)

Resilience of the banking system of Ukraine under external shocks

Abstract. The article examines the institutional resilience of the banking system of Ukraine under an unprecedented external shock through a comprehensive analysis of the dynamics of key banking sector indicators and an assessment of the effectiveness of regulatory measures implemented by the National Bank of Ukraine.

Introduction. The banking system is a key element of a country's financial infrastructure, the functioning of which directly determines the stability of the entire economy. Unprecedented external challenges have exerted significant pressure on the banking sector of Ukraine, threatening its operational capacity, capital adequacy, and depositor confidence.

Problem Statement. The banking system of Ukraine operates under conditions of large-scale external shocks, accompanied by infrastructure disruptions, a decline in economic activity, an increase in non-performing loans, and capital outflows. This necessitates a comprehensive analysis of the factors that have ensured its operational stability.

Unresolved Issues. Despite a significant body of research on banking resilience under crisis conditions, the specifics of financial sector functioning in a destabilized economic environment remain insufficiently explored, particularly regarding the effectiveness of regulatory instruments and the transformation of the deposit base under martial law conditions.

Purpose of the Article. To investigate the key factors of resilience of the banking system of Ukraine under external shocks, to analyze the dynamics of the main banking sector indicators, and to assess the effectiveness of the regulatory response of the National Bank of Ukraine.

Main Results. The dynamics of capital adequacy, profitability, asset quality, and the deposit base of the banking system are analyzed. Regulatory measures of the National Bank of Ukraine, as well as the role of international financial support in maintaining macro-financial stability, are examined.

Conclusions. The banking system of Ukraine has demonstrated significant institutional resilience under conditions of severe external stress, supported by a combination of monetary and regulatory policy measures, international assistance, and the digital transformation of financial services. Prospects for further recovery are associated with resolving the problem of non-performing loans and expanding lending to the real sector of the economy.

Keywords: banking system, financial resilience, external shocks, National Bank of Ukraine, non-performing loans, capital adequacy, deposit base, monetary policy, macro-financial stability.

JEL Classification: G21, G01, E44, E50

For citation: Bitner Iryna, Viadrova Nadiia, Dobrovolska Iryna. Resilience of the banking system of Ukraine under external shocks. Financial and Credit Systems: Prospects for Development. №2(21)2026. P. 9-23. <https://doi.org/10.26565/2786-4995-2026-2-01> [in Ukrainian]

References

1. Reinhart, C. M., & Rogoff, K. S. (2009). *This time is different: Eight centuries of financial folly*. Princeton University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctvc4m4gqx>
2. Laeven, L., & Valencia, F. (2018). *Systemic banking crises revisited* (IMF Working Paper No. 2018/206). International Monetary Fund. <https://doi.org/10.5089/9781484376379.001>
3. Brück, T. (1997). *Macroeconomic effects of the war in Mozambique* (QEH Working Paper Series No. 11). University of Oxford. Retrieved from: https://www.qeh.ox.ac.uk/sites/default/files/pdf_docs/qehwps11.pdf

4. Claessens, S., & Kose, M. A. (2018). *Frontiers of macrofinancial linkages* (BIS Papers No. 95). Bank for International Settlements. Retrieved from: <https://www.bis.org/publ/bppdf/bispap95.pdf>
 5. Vinnytska, O. A., & Chvertko, L. A. (2025). Trends in the development of the banking system of Ukraine under modern challenges. *Economic Horizons*, (1/30), 33–43. [https://doi.org/10.31499/2616-5236.1\(30\).2025.320552](https://doi.org/10.31499/2616-5236.1(30).2025.320552) [in Ukrainian]
 6. Sadura, O. B., & Pidhaina, A. A. (2023). Financial stability of the banking system of Ukraine under wartime conditions. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, 8(4), 24–29. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-4-3> [in Ukrainian]
 7. Zarichna, N. Z. (2024). Formalization of development trends and financial stability of the banking system of Ukraine under external challenges. *Sustainable Development of Economy*, (1/48), 214–219. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-48-30> [in Ukrainian]
 8. Volkova, N. I., & Boiko, V. M. (2021). Management of financial stability of the banking system under financial market volatility. *Modern Economics*, (27), 21–28. [https://doi.org/10.31521/modecon.V27\(2021\)-03](https://doi.org/10.31521/modecon.V27(2021)-03) [in Ukrainian]
 9. Budnichenko, I., & Ramskyi, A. (2018). Financial stability of a bank as a factor of stability of the banking system. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*, (2), 5–11. <https://doi.org/10.32750/2018-0201>
 10. Poluschkin, G., Repko, M., Tomilina, M., Sakhno, H., Kravchuk, V., & Kirchner, R. (2023). *Banking sector monitor Ukraine* (Policy Briefing PB 04). German Economic Team. Retrieved from: https://www.german-economic-team.com/wp-content/uploads/2023/09/GET_UKR_PB_04_2023.pdf
 11. OECD. (2026). *Stronger financial markets and institutions for Ukraine's recovery*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/0c41c8ac-en>
 12. International Monetary Fund. (2025). *Ukraine: Seventh review under the Extended Fund Facility* (IMF Country Report No. 25/78). <https://doi.org/10.5089/979840025078.002>
 13. National Bank of Ukraine. (n.d.). *NBU statistics*. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/nbustatistic> [in Ukrainian]
 14. National Bank of Ukraine. (2025). *Financial stability report (December 2025)*. Retrieved from: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2025-H2.pdf
 15. Demirgüç-Kunt, A., & Detragiache, E. (1998). The determinants of banking crises in developing and developed countries. *IMF Staff Papers*, 45(1), 81–109. <https://doi.org/10.2307/3867330>
 16. Kaminsky, G. L., & Reinhart, C. M. (1999). The twin crises: The causes of banking and balance-of-payments problems. *American Economic Review*, 89(3), 473–500. <https://doi.org/10.1257/aer.89.3.473>
- Accepted: 02.05.2026
Published: 30.06.2026
- Received: 10.11.2025
Received after review: 15.04.2026

Authors Contribution: All authors have contributed equally to this work

Conflict of Interest: The authors declare no conflict of interest